

ORTA DOGU TEKNİK UNIVERSİTESİ'NDE KURULMASI ÖNGÖRÜLEN
"BİLİM VE TEKNOLOJİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ" (BTPAM)
"CENTRE FOR SCIENCE AND TECHNOLOGY POLICY STUDIES" (C-STEPS)
GEREKÇESİ

DURUM

Türkiye'nin son 30 yıllık sosyo-ekonomik sürecinin geldiği nokta, ülkenin, bilim ve teknolojiye ilişkin konulara, çok daha bilimsel ve operasyonel bir açıdan bakmasını ve önem vermesini gerekli kılmakta; yeni bilim ve teknoloji politikalarının tasarımı acil hale gelmektedir. Türkiye, bu 30 - 35 yılda çok büyük bir sanayi hamlesi yapmış, hemen her türlü mal ve hizmeti üretir veya üretebilecek hale gelmiştir. Sanayide üretim ölçekleri büyümüş, sadece milli ekonomi için üretim yapan "ithal-ikamesi" aşamasından çıkılmaya başlanarak, Dünya pazarlarına yönelme, bu pazarlarda rekabetçilik gündeme yerleşmiştir. Henüz yeteri kadar üretilmeyen tek şey "yerli teknolojiler" dir. Önümüzdeki aylarda tamamlanması beklenen Avrupa Gümrük Birliği süreciyle Uruguay Round (1995) sonucu ortaya çıkan yeni Dünya Ticaret Örgütü (WTO) sistemi, artık eskisi gibi, sanayie ve ihracata, doğrudan bir şekilde mali-iktisadi sübvansiyonu önlemekte fakat, teknoloji üretimine, A&G faaliyetlerine yeni destekler getirmektedir. Teknoloji transferindeki yani ticaretindeki kayıtlar ve kurallar daha sıkı olup, yeni teknikler kolay ve ucuz bir şekilde ele geçmeyecektir; eski teknolojilerle de

Dünya pazarlarında rekabet mümkün değildir. Bu durumda, politikaları tasarlayanlara, sanayicilere ve Üniversitelere yeni ve çok önemli görevler düşmektedir.

Üniversiteye, sadece, araştırmalar yapmanın ve araştırmacılar yetiştirmenin ötesinde, "bilim ve teknoloji politikaları" alanında çalışacak yeni tip araştırmacılar ve bu alanlarda, çeşitli politik kararlar alınmasına yardım edecek elemanlar yetiştirme görevi de düşmektedir. TÜbitak, her ne kadar bir bilim politikası organı ve bir araştırma kuruluşu ise de, kendi bürokratik mekanizmaları içinde ülke ihtiyacına yönelik bilim politikası araştırmacıları yetiştirmek ve bu alanda çok büyük sayıda araştırma projeleri yapmak durumunda değildir. Bilim politikası bir araştırma alanı ve ayrı bir disiplin olarak yaklaşık 40 yıllık bir tarihe sahiptir.

Sosyal bilimlerle diğer bilimlerin etkileştiği, aynı sorunlara değişik açılardan yaklaştığı disiplinler-arası veya çok-disiplinli Bilim Politikası, Türk Üniversitelerine, henüz, ayrı bir Ana Bilim Dalı olarak girmemistir. Çeşitli dallarda, bu konulara ilişkin bazı dersler verilmekte fakat, o dalın çerçevesi içinde bir konu, bir inceleme olmaktadır. Oysa, konular, çok boyutlu ve kompleksdir. Bu alanda da, fazla sayıda eleman yetişmemiş, olanlar da, şimdilik başka yerlerde çalışmaktadırlar. Ancak, bu konularda, sadece TÜbitak'ın değil, özel sektörün, diğer kamu kuruluşlarının ve hatta uluslararası kuruluşların ve firmaların araştırma talebi doğmaktadır. Türkiye'de

sektör bazında yenilik talebinin çıkarılmasından, A&G veya Yenilik Yönetimine değin pek çok bilim politikası sorunu araştırma konusu halinde gündemde durmaktadır.

Bilim Politikası konusunda, Batı'da, araştırma ve eğitim yapan merkezler incelendiğinde, bunların, genelde bir Üniversitede ve özellikle doğal bilim-teknik tarafı ağırlıklı bir Üniversitede, her hangi bir geleneksel departmana bağlı olmadan çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Bu türün en gelişmisi, İngiltere'deki Sussex University de bulunan Science Policy Research Unit (SPRU) dur. Bu Unite, 80 kadar staff ile 100 kadar lisans-üstü öğrenci yetiştirmekte ve bir o kadar da araştırma yapmaktadır. Unitenin yaklaşık 5 milyon dolarlık bütçesinin çoğu da araştırmalardan, eğitim ve kurslardan gelmektedir. Türkiye'de, bu alanda, ideal yer ise, ODTU dir. Bu saptama, TÜbitak'ın bu konudaki raporlarında da yer almıştır. Hem İngilizce öğretim yapan ve sosyal bilimleri de olan bir teknik Üniversite hem de Ankara da, TÜbitak ile yakın ilişkiler içinde oluşu, bir bilim politikası merkezi için ODTU'yü diğer Üniversitelere göre avantajlı kılmaktadır.

Üniversitemizde, bu kış döneminde kurulması tasarlanan "Bilim ve Teknoloji Politikaları Araştırma Merkezi", bir bakıma, SPRU'yu örnek almıştır. Ancak, lisans-üstü öğretim, kanunen, Enstitülerde yapılabildiğinden, bir Bilim Politikası Ana Bilim Dalı açılarak, saptanacak bir Enstitüde yapılacak eğitime, bu Merkez (BTPAM), tez-araştırması aşamasında yardım edecektir. BTPAM'ın esas faaliyet alanı araştırma ve danışma (consultancy) olacaktır. Bu konuda da, şimdiden bir talep oluşmuştur. İlişikteki yazılardan da anlaşılacağı gibi, TÜbitak, TTGV

(Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı) bu alanda, projeler vermeğe ve diğler destekleri yapmağa hazırdırlar. Ayrıca, özel sektörle yapılan temaslar, bazı büyük firmaların ve hatta Anadolu Sanayi Odalarının, bu konularda bazı teknik yardımlar, danışma ve eğitim programlarına olan ihtiyacını ortaya koymaktadır. Sanayii A&G faaliyetlerini destekleme görevini üstlenen Tübitak ve TTGV'nin, potansiyel firma üst düzey ve teknik düzey yöneticilerine, A&G Yönetimine ilişkin (R&D Management) bir kurs ile bu yardımın nasıl alınacağını ve kendi A&G sistemlerini nasıl örgütleyebilecekleri konusunda bilgi aktarmaları, bunun için de önemli bir kurs ücreti almaları söz konusudur. Merkez, bu ve benzeri teknik kursların verilmesi için ideal bir örgüttür.

Bu düşüncelerle, Üniversitemizde kurulması düşünülen Merkezin Yönetmeliği aşağıdaki şekilde hazırlanmıştır.